

AHİRET GÜNÜNE İMAN¹

Ölüm denen gerçek her gün yaklaşıyor. Her geçen gün, yaşlı olsun, genç olsun, bütün insanların ömür takviminden bir yaprak daha düşürüyor ve herkes kaçınılmaz biçimde hayatının sonuna doğru yol alıyor. Bunu, her gün yaşadığımız sayısız örneği ile görüp duruyoruz. Her canlının, her insanın hayatı son bulacak. Ancak ömrü sınırlı olan yalnız insan değil, insanı omuzlarında taşıyan dünya; onun içinde yer aldığı sistem ve bütün kâinatın da tıpkı canlılar gibi belli bir ömrü var. Bir gün gelecek kâinatın da ömrü tükenecek ve her şey yerle bir olacak, düzen bozulacaktır. Bu yeryüzünün ve bütün kâinatın "ömrünün" sonu olacaktır. Kâinatın bu müthiş olayı yaşayacağı güne "kıyamet günü" diyoruz.

Ancak insanın ölümü, kâinat düzeninin bozulması ile kıyametin kopması her şeyin sonu değildir. Aksine, kıyametin ardından, bozulan düzen yeniden kurulacak, ölen herkes tekrar diriltilecek, ikinci ve sonsuz bir hayat başlayacaktır. Yüce Allah'ın kudreti ile gerçekleşecek olan bu ikinci hayata, ahiret hayatı diyoruz.

Bütün semavi dinlerin inanç esasları içinde, ahiret hayatına iman esası vardır. En son semavi din olan İslâm, ahiret hayatının varlığı üzerinde önemle durur. Tıpkı geçmiş semavi dinlerde olduğu gibi, bizim dinimizde de, her şeyin son bulmasından sonra ikinci ve sonsuz bir hayatın varlığına inanmak, nihai kurtuluşun temel şartları yani iman esasları arasında yer almaktadır.

"Ahiret" sözlük anlamı ile, "evvel" kelimesinin zıddını ifade eder. İslâmî bir terim olarak, "öbür dünya", "ölümden sonraki hayat" anlamında kullanılır. Buna göre dünya, canlıların yaşadığı ilk âlem, ahiret ise son âlemdir.

Ahiret gününe iman, Allah'a iman esasından ayrı düşünülemez. Çünkü Allah'a iman etmek, O'nun bildirdiği hakikatlere de iman etmeyi gerektirir, inandığımız Allah, bize ahiret gününün varlığını, orada müminlerin ulaşacağı nimetleri, kâfirlerin göreceği azabı haber vermiştir. Bu sebeple ahiret gününe inanmamız da kaçınılmaz olur. İşte şu ayeti kerime bize, ahirete imanın, İslâm'ın inanç temellerinden biri olduğunu bildirmektedir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

"Ey iman edenler! Allah'a, Peygamber'ine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse, derin bir sapıklığa düşmüş olur."²

Kıyamet günü

Kıyametin mutlaka kopacağını Kur'an,

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ

"Kıyamet mutlaka gelecektir."³ diye haber vermektedir. Kâinattaki akıllara durgunluk veren düzen ve sistem o gün son bulacak, bambaşka ve dehşetli bir hal yaşanacaktır.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجْلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْهَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ

"Yazılı kağıt tomarlarının dürülmesi gibi, göğü düreceğimiz günü düşün. Başlangıçta ilk yaratmayı nasıl yaptysak, -üzerimize bir vaad olarak- onu yine yapacağız."⁴

Kıyametin kopması ile Yüce Allah'tan başka her şey yok olacaktır. Şu ayetlerde bu gerçek ortaya konmaktadır:

¹ Doç. Dr. Halil Altuntaş, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

² Nisa, 4/136.

³ Tâhâ, 20/15.

⁴ Enbiya, 21/104.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ (26) وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

"Yeryüzündeki her şey yok olacaktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabb'inin zatı bakî kalacaktır."⁵

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ

"O'nun zatından başka her şey yok olacaktır."⁶

Kıyametin kopma zamanı

Her şeyi merak eden insan, kendi akıbetini doğrudan ilgilendiren kıyametin ne zaman kopacağına da elbette merak edecektir. Fakat, hikmeti gereği, Allah Teâlâ kıyametin kopacağı zamanın bilgisini kendisine saklamış, yani onu gayb bilgileri arasına koymuştur. Şu ayet onların bu sorularına cevap olmak üzere inmiştir:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِلُهَا قُلْ إِنَّهَا عِلْمٌ عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً يَسُورُ كَأَنَّكَ كَافٍ عَلَيْهَا قُلْ إِنَّهَا عِلْمٌ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Sana kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar. De ki: 'Onun bilgisi ancak Rabb'imin katındadır. Onu vaktinde ancak o açıklayacaktır. O, göklere de, yere de ağır basmıştır. O, size ancak ansızın gelecektir.' Sanki senin ondan haberin varmış gibi sana soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi sadece Allah katındadır. Fakat insanların çoğu bilmiyor."⁷

Cebrail'in, "Kıyamet ne zaman kopacaktır?" sorusuna, Peygamber'imiz (s.a.s.), "Bu konuda kendisine soru sorulan kimse, soruyu sorandan daha çok bilgiye sahip değildir."⁸ cevabını vermiştir.

Allah Teâlâ, kıyametin vaktini bildirmemekle beraber, onun yakın olduğunu haber vermektedir. "Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı."⁹ Ayette, Hz. Peygamber'in bir mucizesine (ayın yarılması) işaret edilirken, kıyametin yaklaştığı da ortaya konmaktadır.

Şu hadis-i şerif de bu konuyu vurgulamaktadır:

"Hz. Peygamber (s.a.s.) işaret parmağı ile orta parmağını birleştirip göstererek, "Kıyametin gelmesi şu ikisi (arasındaki fark) gibi (yakın) iken ben gönderildim"¹⁰ buyurmuştur.

"Ş ü p h e s i z Rabbinin nezdinde bir gün, sizin saydığımız bin yıl gibidir."¹¹ ayetinden hareketle söyleyebiliriz ki, kıyametin yakın oluşu bizim ölçülerimizden çok, kâinatın kendi ömrü içindeki bir oranlamayı ifade ediyor. Buna göre kıyametin yakın oluşu, kâinatın yaratılışından itibaren geçen zamana nispetle, kalan ömrünün çok az olduğunu ifade etmektedir, diyebiliriz.

⁵ Rahman, 55/26-27.

⁶ Kasas, 28/88.

⁷ A'raf, 7/187.

⁸ Buhârî, İman, 37.

⁹ Kamer, 54/1.

¹⁰ Buhârî, Rikak, 39.

¹¹ Hac,22 /47.

Kıyamet alametleri

Kur'an-ı Kerim'den ve hadis-i şeriflerden öğrendiğimize göre, kıyametin kopması yaklaşınca, ortalığı bir duman kaplayacak, bunun üzerine müminler nezleye yakalanmış bir hâle gelecek, kâfirler ise çok kötü ve zor bir duruma geleceklerdir. Deccal ortaya çıkacak ve ilâhlık iddiasında bulunacaktır. Dâbbetülarz denen bir mahluk çıkacaktır. Güneş Batı'dan doğacaktır. İsa (a.s.) yeryüzüne inerek, Hz. Peygamber'in şeriatı üzere amel edecektir. Ye'cüc ve Me'cüc adlı iki kavim ortaya çıkıp, yeryüzünde fesat ve bozgunculuk çıkaracaklardır. Yeryüzünün doğusunda, batısında ve Arap yarımadasında güneş tutulması olacaktır. Yemen'de büyük bir ateş ortaya çıkacaktır.

Bu saydıklarımız, kıyametin "büyük alametleri" diye nitelenen alametlerdir. Bunların dışında, hadis-i şeriflerde zikredilen ve "kıyametin küçük alametleri" diye anılan alametler de vardır. Şu hadiste bunlardan bir kaçı zikredilmektedir:

"İlmin kaldırılması, cehaletin yerleşmesi, zinanın açıkça yapılması ve içkinin (çok) içilmesi, kıyametin alametlerindedir."¹²

Kabir hayatı ve berzah âlemi

İnsan ölüp kabre konulunca, "Münker" ve "Nekîr" adlı iki melek gelip, onu sorguya çeker.

Şu hadis-i şerif kabir ahvâlini tasvir etmektedir:

"(Mü'min) kul kabrine konup arkadaşları ve dostları geri dönüp gittiklerinde- ki ölü onların ayakbabilirinin sesini bile işitir- ona ("Münker" ve "Nekîr" adlı) iki melek gelir. Bunlar ölüyü oturturlar ve ona;

"-Şu Muhammed (s.a.s.) denen kimse hakkında ne dersin (kanaatin nedir)?" diye sorarlar. Mümin de şöyle cevap verir:

"-Şahitlik ederim ki o, Allah'ın kulu ve Resulüdür." Bunun üzerine ona melekler tarafından,

"-Ey mümin! Cehennemdeki yerine bak, Allah Teâlâ bu azap yerini, senin için Cennette (yüce) bir makam ile değiştirdi, denilir. -Hz. Peygamber (s.a.s.); "O mü'min, Cehennem ve Cennetteki iki makamını birden görür" buyurmuştur. -Fakat kâfir veya münafık olan ölü, (meleklerin bu sorusuna karşı);

"-Muhammed hakkında bir şey bilmiyorum. Halkın ona "peygamber" dedikleri bir sözü (işitir), ben de halka uyup söyledim, diye cevap verir. Bu iki melek tarafından kâfir veya münafığa;

"- Hay anlamaz ve uymaz olaydın!" denilir, sonra da iki kulağı arasına demirden bir topuzla vurulur. Bu tokmağı yiyince öyle bir bağırır ki, bu feryadı insanlar ve cinlerden başka, bu ölüye yakın olan her şey işitir."¹³

İnsanın kabre konulması ile, berzah âlemi denen ve tekrar dirilmeye kadar devam edecek olan süreç başlar.

Kıyamet halleri

Kıyametin gerçekleşmesi ile daha sonra meydana gelecek olan bir takım olaylara ve yaşanacak hallere kıyamet ahvali, kıyamet halleri denir. Bunları şöyle sıralamak mümkündür:

1. Kıyametin kopması: Mahiyetini ancak Allah'ın bildiği, "sûr" denilen bir boruya Allah'ın emri ile, İsrâfil adlı meleğin üfürmesi ile kâinatın düzeni bozulacak, kıyamet kopacak, bütün canlılar ölecek, Allah'tan başka her şey yok olacaktır

¹² Buhârî, İlim, 21.

¹³ Buhârî, Cenaiz, 68.

Şu ayetlerde sûra birinci defa üfürülmesi ve kıyametin kopuş ânı anlatılmaktadır:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ

"Sûra üflenir ve Allah'ın dilediği kimseler dışında, göklerdeki herkes ve yerdeki herkes ölür."¹⁴

اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ (1) مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَعْبُورُونَ

"İnsanların hesaba çekilmeleri yaklaştı. Halbuki onlar gaflet içinde yüz çevirmekteler. Rablerinden kendilerine yeni bir öğüt (bir uyarı) gelmez ki, onlar mutlaka onu alaya alarak (kalpleri de gaflette olarak) dinlemesinler."¹⁵

2. Öldükten sonra diriltirme (Ba's): Yine Allah'ın emri ile, İsrafil adlı meleğin "sûr"a ikinci defa üflemesi ile bütün insanlar tekrar diriltileceklerdir. Bu dirilme, ruhların cesetleri ile buluşup birleşmesi ile gerçekleşecektir.

Öldükten sonra dirilmek, yok olan bedenlerin tekrar var edilmesi ve onlara hayat verilmesi olduğuna göre, her normal akıl, bir şeyi baştan yaratmakla onu tekrar var etmenin eş değer olduğunu; bir şeyi ilk defa yaratanın, onu tekrar var edebileceğini kabul eder. Şu ayetler bu gerçeği ifade etmektedir:

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

"O, başlangıçta yaratmayı yapan, sonra onu tekrarlayacak olandır. Bu, O'na göre (ilk yaratmadan) daha kolaydır."¹⁶

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْزُبْ عَنْهُنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُخَيِّبَ الْمُؤْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Gökleri ve yeri yaratan ve onları yaratmaktan yorulmayan Allah'ın, ölüleri diriltmeye gücünün yeteceğini görmediler mi? Evet şüphesiz O, her şeye hakkıyla gücü yetendir."¹⁷

Bu sebeple öldükten sonra dirilmek kesin bir hakikattir:

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ

"Çünkü kıyamet muhakkak gelecektir. Onda hiçbir şüphe yoktur ve şüphesiz Allah, kabirdeki kimseleri diriltecektir."¹⁸

3. Haşr: Yeniden dirilişin ardından, bütün mahlukat, hesap vermek üzere bir araya toplanırlar. Bu toplantı yerine "mahşer" denir. Mahşerde toplama anı, çok zor ve sıkıntılı olacaktır. İnsanlar, melekler, cinler ve bütün hayvanlar bir arada haşrolacaklardır. Herkes kendi derdine düşecek, kimsenin kimseye bakacak hâli olmayacaktır. Hz. Peygamber;

"Kıyamet gününde insanlar çıplak, sünnet olmamış ve yalın ayak bir halde (mahşere) geleceklerdir." deyince Hz. Aişe; "Ey Allah'ın Resulü, kadın ve erkeklerin hepsi bir arada olunca birbirlerine bakmazlar mı?" diye sormuş, Hz. Peygamber (s.a.s.) de; "Ey Aişe, o gün, insanların birbirlerine bakamayacakları kadar şiddetlidir."¹⁹ cevabını vermişlerdir.

Burada haklı haksız ayrılacak, dünyada hakkı yenenler, zulme uğrayanlar, kendilerine haksızlık edenlerden haklarını alacaklardır. Resûlullah şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde hakları sahiplerine mutlaka ödeyeceksiniz. Öyle ki, boynuzsuz koyunun hakkı, kendisine tos vuran boynuzlu koyundan alınıp, kendisine verilecektir."²⁰

¹⁴ Zümer, 39/68.

¹⁵ Enbiya, 21/1-2.

¹⁶ Rûm, 30/27.

¹⁷ Ahkâf, 46/33.

¹⁸ Hac, 22/7.

¹⁹ Müslim, Cennet, 14.

²⁰ Müslim, Birr, 15.

4. Şefaât: Özür dilemenin ve kurtuluş fidyelerinin bir değer taşımadığı, dillerin tutulup konuşamayacağı kıyamet gününde ancak kendilerine, insanlar için şefaât etme izni verilenler konuşabilir. Peygamberler, melekler, Allah'ın sevgili kulları şefaatte bulunacaklardır. Şu ayette buna işaret edilmektedir:

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا

"Rahman'ın katında söz almış olanlardan başkaları şefaât hakkına sahip olmayacaklardır."²¹

İnsanlar Âdem, Nuh, İbrahim, Musa ve İsa peygamberlere, kendilerine şefaât etmeleri için giderler. Onlar bu konuda özür beyan edince bu defa Hz. Muhammed'e gelirler.

Hız. Peygamberin iki yerde şefaati olacaktır. Birincisi, mahşerde toplanan insanların hesaplarının bir an evvel görülmesi ve o dehşet hâlinin bitmesi için edeceği şefaât. Buna "şefaât-i uz mâ" (büyük şefaât) denir. Bir de Peygamberimiz (s.a.s.)'in kendi ümmetine özel şefaati olacaktır. Bu şefaât sayesinde sorguya çekilmeden cennete girenler olacaktır. Bir kısmının derecesi yükselecek, bir kısmının da günahları affolacak ve cennete girecektir. Resûlullah, "Benim şefaâtim, ümmetimden büyük günah sahipleri içindir."²² buyurmuştur. Küçük günahları, nafîle ibadetlerin affettireceğini yine Peygamberimiz haber vermiştir.

5. Kitap: Dünya hayatında herkesin yaptıkları, görevli melekler tarafından kaydedilmektedir. Bu gerçeğe Kur'an'da şu ayetle işaret edilir:

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ (10) كِرَامًا كَاتِبِينَ (11) يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

"Halbuki üzerinizde, muhakkak bekçiler, değerli yazıcılar vardır. Onlar yapmakta olduklarınızı bilirler."²³

İşte kıyamet gününde bu kayıtların tutulduğu "amel defterleri" (kitap) herkese teslim edilecek ve kimse yaptıklarını inkar etme imkanı bulamayacaktır.

"Her insanın amelini boynuna yükledik. Kıyamet günü kendisine, açılmış olarak karşılaşacağı bir kitap çıkaracağız. 'Oku kitabını! Bugün hesap görücü olarak sana nefsin yeter' denilecektir."²⁴

Kitapları sağ yanından verilenlerin hesapları kolay olacaktır. Sol yanından verilenler ise zorda kalacaklardır.

Yaptıklarını inkar etmeye kalkışanlara karşı; dilleri, elleri ve ayakları şahitlik edecektir. Yüce Allah, bu gerçeği şöyle haber veriyor:

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"İşlemiş oldukları günahtan dolayı, dillerinin, ellerinin ve ayaklarının, kendi aleyhlerine şahitlik edeceği günde, onlara çok büyük bir azap vardır."²⁵

6. Sual, hesap ve mizan: Mahşerde toplanan insanlar muhakeme edilecekler, sualler sorulacak ve herkes dünyada yaptıklarının hesabını verecektir. Şu ayetler sual ve hesabın hak olduğunu göstermektedir:

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ (92) عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Rabb'ine and olsun, onların hepsine yapmakta olduklarını mutlaka soracağız."²⁶

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ (25) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ

²¹ Meryem, 19/87.

²² Ebû Dâvud, Sünnet, 23.

²³ İnfîtâr, 82/10-12.

²⁴ İsrâ, 17/13-14.

²⁵ Nûr, 24/23-24.

²⁶ Hicr, 15/92-93.

"Şüphesiz onların dönüşü ancak bizdir. Sonra onların sorguya çekilmesi de sadece bize aittir."²⁷

Herkesin dünyada yaptığı ameller, mahiyetini ancak Allah'ın bildiği bir "terazi" ile "tartılacak" tır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ

"Kıyamet günü için adalet terazileri kuracağız. Öyle ki, hiç bir kimseye zerre kadar zulmedilmeyecek, (yapılan iş) bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa, onu getirip ortaya koyacağız. Hesap görücü olarak biz yeteriz."²⁸

7. Sırat: Hesapların görülmesinden sonra herkes, cehennemin üzerinde bulunan ve mahiyetini bizim bilemediğimiz "sırat" üzerinden geçecektir. Günahı sevabından az olanlar buradan güvenli bir şekilde geçecek, diğerlerini cehennem kendine çekecektir. Şu ayetlerde "sırat" yolculuğuna işaret vardır:

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا

"(Ey insanlar!) Sizden cehenneme varmayacak hiç kimse yoktur. Rabbin için bu, kesin olarak hükme bağlanmış bir iştir."²⁹

8. Cennet ve cehennem: Kıyamet gününün son merhalesi, en büyük mükâfat ile en büyük cezanın gerçekleşeceği merhaledir. O ana kadar tamamlanan işlemler sonunda, mümin olup sevapları günahlarından çok olduğu ortaya çıkanlar, ebediyen içinde kalmak üzere cennete girerler. Günahları sevaplarından çok olan müminler, cezaları miktarınca kalmak üzere cehenneme girerler. Cezaları bitince cehennemden çıkıp cennete girerler.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ

"Mutlu olanlara (müminlere) gelince, gökler ve yerler durdukça, içinde ebedi kalmak üzere cennettedirler. Ancak Rabbinin dilemesi başka. Bu, onlara ardı arası kesilmez bir lütuf olarak verilmiştir."³⁰

Kâfirler ise ebedi olarak cehennemde kalacaklardır. Allah hepimizi bu kötü sonuçtan korusun. Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor:

فَأَمَّا الَّذِينَ شَفَعُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ (106) خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ

"Mutsuz olanlara (kâfirlere) gelince, onlar cehennemdedirler. Onların orada şiddetli bir soluyuşları vardır. Onlar, gökler ve yerler durdukça, orada ebedi olarak kalacaklardır."³¹

Ahirete inanmanın insan ruhu üzerindeki olumlu etkileri

İnsan hayatı ile dünyanın varlığı ancak, sonunda bütün yapılanların sorgulanacağı bir ahiret hayatının olmasıyla bir anlam kazanır. Aksi takdirde hayatın ve dünyanın hiçbir anlamı olmadan inananın hayatına tam bir ümitsizlik hâli hakim olur. Ahirete iman, insana sonsuzluğun yolunu açarken, ölümün de bir son olmadığını bildirmektedir. Ahiret inancına sahip insanın hayatında, bir disiplin hakim olur. Sorumluluk duygusu en üst düzeydedir. Buna bağlı olarak, haklar ve görevler dengesi sağlanır. Bencillik, aşırı hırs ve dünyaya bağlılık; yerini sakın, vakar dolu, güven duygusunun hakim olduğu bir hayata bırakır. Ahirete inanan bir insan için mezarlıklar; yokluğa açılan birer kapı değil, gerçek hayata, ebedî yaşayışa giden yolun başlangıcıdır. Bu dünyada

²⁷ Ğaşiye, 88/25-26.

²⁸ Enbiya, 21/47.

²⁹ Meryem, 19 /71.

³⁰ Hûd, 11/108.

³¹ Hûd, 11/106-107.

yapılacak her türlü işin hesabının verilecek olması, insana dünya hayatını çok iyi değerlendirme eğilimini kazandırır.

Kısaca söylemek gerekirse; ahiretle ilgili olarak ortaya koyduğumuz bu bilgilerin tamamı, duyularla elde edilen bilgilerden değil, ancak ayet ve hadislerden elde edilebilen bilgilerdendir. Bu iki kaynağın dışında hiçbir kaynaktan, ahiretle ilgili bilgi edinmek mümkün değildir

Bu dünya hayatı geçicidir. İnsanlar imtihan için yaratılmıştır. Herkesin davranışlarının adaletli bir şekilde karşılığını görmesi için, hiçbir yan etkinin bulunmayacağı, adil bir mahkemenin ve adalet ortamının gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Aksi takdirde, yeryüzündeki haksızlıklar ve zulümler, yapanın yanı kâr kalır. Böyle bir durum akla aykırıdır. İşte bu sebeple, herkesin yaptıklarının hesabını vereceği bir ikinci hayat zorunludur. Bütün semavî dinlerin temel ilkeleri arasında, öldükten sonra dirilme ve ebedi olan ikinci bir hayatın varlığı inancı yer almaktadır.

Ahiret inancı, insanı boşluktan ve ümitsizlikten kurtarır, ilâhî adaletin gerçekleşecek olması, azmi ve gayreti artırır.

Ölüm bir yok oluş değil, asıl ve sonsuz hayatın bir başlangıcıdır.